

LA ESPERO

ORGAN FÖR ESPERANTO-
RÖRELSEN I SVERIGE

UTGIVEN AV GEFLE
ESPERANTOFÖRENING

N:o 11.
December 1913.

Redaktör:
R. PEHRSSON

Ansvarig utgivare:
W. WAHLUND

Lösnummer 10 öre.
Årsprenumeration 1:20 kr.
Annonspolis 5 öre pr mm.

Esperanto-världskon- gressen i Bern 1913.

II.

Episoder och minnen.

Söndagen den 24 augusti öppnades officiellt den nionde universella Esperantokongressen. Öppningshögtidligheten var av storslagen karaktär. Hela det officiella Schweiz var representerat, och allt vad landet ägde ypperst av vetenskap, konst och litteratur var företrätt på kongressen. Flera regeringar hade sänt officiella representanter. Betydelsefulla korporationer på skilda områden, universitet, handelskammrar och högre allmänna läroanstalter i världen hade sänt ombud. Ett oförgämligt ögonblick var avsjungandet av öppningskantaten, esperantisternas vackra hymn »La Espero». Alla kongressdeltagare deltog med glödande entusiasm, och den väldiga salen skalv av de tusendes sångarnes förenade stämmor. Stämningen förhöjdes ytterligare genom orgelinspektör Lochers konstnärliga ackompanjering, och under hans erfarna och säkra ledning blev sången av gripande verkan och skönhet. På estraden sutto de nationella esperantistiska representanterna samlade. Jag hade bredvid mig på estraden en malaj, en finne samt en portugis. Enligt kytym talade de nationella ombuden enligt ländernas alfabetiska ordningsföljd, och då Sverige kommer bland de sista, hade jag sålunda tid att kasta några blickar på omgivningen. Många bekanta ansikten! Det var ju icke första gången jag deltog i en esperantisk världskongress och jag utbytte den första hälsningen med många av våra me-

ningsfränder. Slutligen ropar dock kongressens generalsekreterare: »För Sverige, herr Teodor Rosengren.» Jag skall alltså fram för att tala å mitt lands vägnar och framföra de svenska esperantisternas hälsningar till kongressen. Av den entusiastiska stämningen från öppningskantaten och av den värme och glöd, som låg i luften, blev jag påverkad, och även mitt anförande fick därför en fläkt av liv och ysterhet. Men vad gör det! Även den lugne nordbon kan ryckas med av den rådande begeistringen!

Jag hade just satt mig ned och sekreteraren meddelade namnet på nästa talare: Fröken Elsa Sinnotte, Zealand (Melbourne, Australien). Vad nu! Elsa Sinnotte. Med henne, den frejdade australiska konstnärinnan har ju jag redan en tid tillbaka korresponderat om svensk konst och litteratur. Vilken angenäm överraskning! Vem kunde ana, att vi skulle mötas i Bern! Där sitter jag bredvid henne på estraden utan att ha den ringaste aning där-om förrän namnet ropas upp. Esperantister! Glöm aldrig, när ni korrespondera, att växla edra fotografier!

En dag under kongressen stod jag på en bergsplatå och tittade genom kikaren, beundrande alplandskapet. Plötsligt får jag emellertid genom kikaren se en — flygmaskin över en av de högsta alptopparna. En flygmaskin, är det möjligt? Bravo! Bravo! utropar min engelske vän med förtjusning. Ja, det var verkligen en flygmaskin. Det var den världsberömda aviatören och esperantisten Bider, som till vår ära gjorde några flyguppvisningar och visade oss sina halsbrytande kurvor över Alperna. I sanning nervkitt-

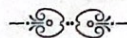
lande! Från hans maskin fladdrade den esperantistiska flaggan, hoppets standar, med den gröna, femuddiga stjärnan. Överallt Esperanto i Bern! I vattnet, på land och till och med i luften!

Det nyuppförda Kasino, där kongressens förhandlingar och arbets-sammanträden ägde rum, ligger på en mycket vacker plats i staden. Byggnaden, som i sin förnäma och dock enkla stil mycket påminner om byggnadsverken under romarnes glansperiod, är konstruerad på en hög platå och omgiven av fjäll och alptoppar. Ett vackert sceneri upprullas för ens ögon, då man, särskilt på kvällen vid solnedgången står och tittar på Kasino. Vid aftonrodnaden avteckna sig då som silhuetter de gigantiska Alperna, och den nedanför liggande staden får i kvällsolens sken över sig ett sago-lik och romantiskt skimmer. I sällskap med några kongressister stod jag en eftermiddag på Kasinos högt belägna terrass och såg på utsikten. Därnere mellan bergen flyter »Aare», och jag hör dess brus hit upp till terrassen som en sakta susning. En erinran från min första kväll i Bern. Jag kan inte glömma den där kvällen i floden »Aare»! I det jag står där på terrassen, lägges en hand på min skuldra. Jag vänder mig om och ser framför mig professor Colas, de katolska esperantisternas sekreterare och redaktör för »Espero Katolika». Åter ett angenämt möte! Vi två, som från världsutställningen i Bryssel ha så många gemensamma minnen. Vi, som på den internationella journalistiska kongressen i Bryssel 1910 och som deltagare i den i samband med världsutställningen pågående »Congrès International de la

Presse Périodique med sådan framgång arbetade för Esperanto. Vad tiden går undan. Hur väl mindes jag ej mitt deltagande i journalistkongressen, när jag mötte professor Colas! För Esperanto blev den kongressen av stor betydelse, och ett omnämnande av densamma kan ha sitt intresse i detta sammanhang. Redan början av den internationella presskongressen blev mycket livlig. Vi debatterade, vilka språk som skulle bli kongressens officiella och på vilka förhandlingarna sedermera skulle tryckas. Våra engelska kolleger förfäktade naturligtvis engelskan (världsspråket!), tyskarna hade ungefär samma skäl för tyskan, och fransmännen poängterade naturligtvis franskans lämplighet. Men även de italienska tidningsmännen argumenterade med skärpa för antagandet av italienskan, såsom ett kongressens officiella språk. Vi esperantistiska journalister, som voro mycket talrikt representerade på kongressen, framhöll naturligtvis också Esperanto. Vad skulle man göra? Att godkänna så många nationella språk var otänkbart. Vår tid var begränsad, och viktiga frågor voro på dagordningen. Kongressen beslöt efter ett glänsande anförande av professor Carlo Bourlez från Paris (redaktören för »La Revuo») att antaga endast *franska* språket såsom kongressens officiella, och trycka förhandlingarna enbart på detta språk, *men att även ha parallelltext på Esperanto*. Detta förslag understöddes naturligtvis på det varmaste av oss esperantister, desto mer, då ju franskan var det lands språk, vars gäster vi voro. Förslaget godkändes med överväldigande majoritet. Som vi se, vinner *Esperanto* alltmer terräng även inom tidningsvärlden och bland journalister och litteratörer. Det var en sådan massa esperantistiska journalister med på kongressen, att vi till och med lyckades inskjuta i det officiella programmet en särskild *Esperantodag*. Den blev en fullständig succes och från propagandasynpunkt av en oerhörd betydelse. Den stora esperantistiska festen på utställningen blev en den största triumf för Esperanto. Världsutställningens största salong var till sista plats fylld av en högtidsklädd publik, när mötet och soarén skulle gå av stapeln. På de främre raderna syntes Belgiens åldrige statsminister och regeringens övriga medlemmar, världsutställningens styrelse samt en mängd framstående per-

soner. Det må påpekas, att konungen av Belgien var kongressens höge beskyddare. Innan den egentliga soarén tog sin början, talade de olika ländernas esperantistiska publicister på Esperanto. Även vid detta högtidliga tillfälle hade jag den stora äran att på världsspråket tala för Sverige och framföra de svenska esperantisternas hälsningar. Det gjorde ett starkt intryck att åhöra alla de olika nationerna. På Esperanto talade nämligen engelska, tyska, franska, ryska, spanska, holländska, danska, belgiska och japanska journalister samt många andra kolleger av olika nationer. Det blev en glänsande agitationsfest, och Belgiens statsminister blev så överförtjust i Esperanto, så att han förklarade, att han, trots sina 78 år, från och med nu skulle lära Esperanto. Stormande applåder! Under förnyat bifall erbjöd sig professor Carlo Bourlez att bli hans lärare i Esperanto. Efter det storslagna mötet med Esperanto-talen vidtog soaréavdelningen under medverkan av Bryssels Esperantoförening och med biträde av framstående sceniska artister och kända förmågor. Det var förstklassig sång och musik, deklamation, och så vidare. Även ett skådespel på Esperanto uppfördes. Därefter vidtog den stora banketten, som avslöt den journalistiska Esperanto-dagen, ett av press- och kongressveckans största glansnummer. Det var om allt detta, prof. Colas och jag talade på Kazinos terass, och vi voro så inbegripna i vårt samtal, att vi ej märkte, hur tiden led. Solen hade redan gått ned bakom alptopparna, och mörkret föll på. Det är ej i Schweiz, som här i Norden, flera timmars skymning, utan när solen gått ned är det genast mörkt. Professor Colas och jag lämnade terassen och gingo ut på gatan. Men vad nu! Massor av nationalklädda esperantister med kulörta lyktor i händerna. Vad är det? Ah! Det är ju ingenting annat än förspelet till kvällen trädgårdsfest i »Innere Enge».

Teodor Rosengren.

»En sådan omätlig vinst det skulle vara för mänskligheten, om vi vore i stånd att meddela oss med varandra medelst ett språk.»

Volney.

Vad U. E. A. är i stånd att uträtta.

För någon tid sedan anlände från »Leipzigs Förenade Brandkårer» till U. E. A:s (»Universala Esperanto-Asocio» = Världs-Esperantoförbundet) ombud i Stockholm ett cirkulär, innehållande en del frågor om det svenska och speciellt det stockholmska brandväsendet. Tack vare tillmötesgående från brandchefen, herr Svinhufvud, voro vi i stånd att på ett tillfredsställande sätt besvara alla frågorna, ehuru många av dem voro av sådan art, att de endast höra hemma i brandstationerna. Leipzigs Förenade Brandkårer ämna nästa år utgiva en statistik över brandväsendet i olika delar av världen, samtidigt med den utställning av grafisk konst och bokindustri, som då kommer att äga rum i Leipzig.

Nästan samtidigt kom ett brev från Prag, Böhmen, med anhållan om statistik över skolbarnens sparsamhet i Sverige. Man ämnar nämligen där utgiva ett specialverk över skolsparinrättningar och samlar härför material från alla delar av världen. Detta går mycket lätt för sig tack vare Esperanto och i synnerhet U. E. A. Här i Sverige tillmötesgick prof. Frans v. Scheele, förste skolinspektör vid Stockholms folkskolor, vår begäran om upplysningar, lämnande en ganska omfattande statistik, som sedan endast översattes och avsändes.

Och i dagarna har från Frankrike anlant ett brev, varj begäres upplysningar angående svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas Riksförbunds organisation m. m., vilket vi hoppas kunna lika lätt besvara med nämnda förbunds tillmötesgående.

Allt detta är möjligt medelst Esperanto och U. E. A. Affärsmännen, vilka vilja se sina affärer blomstra och utvidgas, borde mer än hittills tänka på, vad man med U. E. A:s tillhjälp kan uträtta. Och då avgifterna äro så låga, för enskild person kr. 1: 80, är det skäl att i högre grad än vad som förut skett, begagna sig av detta förbunds verksamhet. För denna låga avgift har man så många fördelar, att dessa tudubbelt uppväga avgiften. Man tänke blott på den välredigerade årsbok, Officiala Jarlibro, som varje medlem gratis erhåller. Endast den

är oskattbar. Och alla andra förde-
lar, som varje förbundets medlem
har. Alltså, mera arbete för U. E.
A.! Ingå i denna organisation!

Joĉjo.

Praktika Propagando.

La Esperantistaj salutoj al la Sveda Polickongreso.

El la lasta numero de la gazeto I. P. B.

Kiel scias la legantoj de I. P. B. (Internacia Polica Bulteno), per atentigoj de la du lastaj numeroj, la Sveda Polic-Asocio (Svenska Polisförbundet) solenis en sia jar-kongreso, la 10—12 de Julio lasta, la jubileon de sia 10-jara ekzisto. Mia modesta konsilo al la espe-
rantistaj policistoj uzi tiun okazon por manifestacio de la kunfratiga sento de samintereso, kiun naskas kaj nutras Esperanto inter la diversaj nacioj, reciproke fremdaj kaj eĉ malamikaj, tiom pro nekonado, kiom pro aliaj pli pozitivaj kaŭzoj, havis efikon eĉ neatendite bonegan. En tio ĉi mi ŝuldas dankon al S-ro Tison pro lia bonvola kaj lerta helpo. Li forte substrekis mian peton, eĉ en tre flataj vortoj prezentis al la legantoj mian personon kaj mian faron.

Mi volas rakonti la rezultaton.

Alvenis do al la polickongreso en Stokholmo tridek-kvar (34) salut-sendoj — 1 telegramo, 3 leteroj, reste poŝtkartoj — el 16 urboj en 12 landoj, nome el:

Holland 14: Haag 12 (Boon, Pors, Kerskes, Haga Esp. Polic-grupo, Ypma, Kole, Moerman, Bulten, Sesink, de Vries, Cavalje, Dijkstra); Haarlem 2 (Wenting, van Bremen).

Hispanujo 5: Madrid 4 (Nunez y Rey, »La Policia Cientifica» per Rogelio Tenorio, Centra Esp. grupo de Madrid per Guibovario, »El Esperantista»); Pamplona 1: (Pencoba, Cid Rey, Nunez, Fermér, Losada, Chocarro, Lopez, Disa k. a.).

Germanujo 4: Saksujojo 3: Dresden 2 (Pohle, Hartman) Leipzig 1 (Teuchner); Prusujo 1: Krefeld (Wygash).

Francujo 5: Paris 2 (telegramo de Nacia Federacio de Francaj Policistoj per Miguière, letero de Polica Klubo Esp. de Paris per Tison); Amiens 1 (Letallier).

Belgujo 2: Antwerpen (Simons, Kerincklee).

Grand-Britujo 2: Anglujo 1: London (Alcorn); Irlando 1: Dublin (Byrne).

Aŭstrio 1: Teplitz-Schönau (Brosch).
Italujo 1: Torino (Cadario).

Serbujo 1: Paraĉin (Paraĉina-policaro per Vukosavljeviĉ kaj Trivunac).

Rusujo 1: Moskva (Ajspurit).

La salutskribojn al la kongreso laŭtlegis svede tradukitajn mi subskribinto. Laŭ propono de unu provincurba kongresano, la kongreso decidis komisi al mi, ke mi kunhelpu por adresi al la estimataj kolegoj, tiamaniere salutintaj, la dankesprimon de la Asocio pro aliaj gratuloj, kiuj kontribuis ja por doni al la jubilea kongreso ĝian solenan karakteron.

Paul Nylén.

A. g.-lo.

Esperantister landet runt!

Som Ni veta ekzisterar en organi-
sation, »Sveda Esperanta Federacio» (S. E. F.), vilken dock hitintills ej utövat någon synbarligen större verksamhet, detta huvudsakligast i brist på kapital.

Vad emellertid esperantorörelsen i Sverige behöver är en kraftig organisation, därom kunna vi alla vara ense. För att ernå denna, behöves emellertid att varje esperantist ansluter sig till vårt förbund. Där esperantoföreningar finnas vilja vi rikta en uppmaning till desamma, att som sådana med alla sina medlemmar ansluta sig till förbundet. Avgifterna äro ytterst låga och desamma äro uppgivna i n:o 3 av »La Espero», intagna i förbundets stadgar, som där i sin helhet finnas återgivna. Lämpligast vore ju även att varje esperantoförening i sina stadgar intoge så mycket som är behöfligt och tjänligt av förbundets stadgar. Justörre enighet och ju mera sammanhållning, desto mera styrka. Varje enskild esperantist, boende å plats, där förening ej finnes, kan ansluta sig till förbundet direkt. Avgiften är då, inklusive gratis erhållande av »La Espero», två kronor pr år. Alla avgifter insändas till förbundskassören Herr J. Helsing, Gefle.

På S. E. F:s styrelses vägnar:

Verkställande Utskottet.

SAMIDEANOJ!

»La Esperos» första årgång är snart tilländalupen. Olycksprofeter funnos, som då tidningen startades spådde densamma en kort livslängd; de trodde knappast att den skulle kunna staka sig igenom ens första året. Men vi hava gäckats med dem; denna årgång *skall* bliva komplett, och dessutom, vi ämna även fortsätta med utgivandet av »La Espero» under det kommande året, ehuru en stor del av vår kassa strukit med på affären i år. Denna var ju emellertid till för att offras, och lämpligare sätt att göra detta kunde väl knappast finnas. Tidningen har visat sig vara ett verkligt behov för vår rörelse, därom vittna den mängd tacksamhetskrivelser vi fått mottaga under året samt det synnerligen livliga intresse den väckt bland våra meningsfränder både här hemma i Sverige och i utlandet, speciellt Amerika.

Men, nog om detta, nu gäller det att hugga i med nya tag för att få tidningen att bära sig under det kommande året. *Meningsfränder, när och fjärran, gör vad Ni kan*, var och en i sin stad. Prenumerera själv först och främst, sök så övertala Edra vänner och bekanta att ävenledes prenumerera. Om ej annat, så sälj lösnummer, så många Ni någonsin kan. Har Ni vidare något tillfälle att sända oss en annons så välkommen med den. Ju större tillslutning vi få, dess förr få vi tillfälle öka ut vår tidning.

Våra värderade medarbetare bedja vi få betyga vår stora tacksamhet för vad de uträttat hittilldags, och äro synnerligen förbundna för vad de vilja sända oss i fortsättningen.

Utgivarne.

»Skiljaktigheten i språk är till fördärv för snille och framåtskridande. Om det finnes ett världsspråk, skulle vi spara en tredjedel av vårt liv.»

Leibnitz.

»Förbindelserna mellan folken äro så stora, att de med största säkerhet erfordra ett världsspråk.»

Montesquien.

Jorden runt.

Amerika. — I de västra staterna arbetar man nu kraftigt på att i samband med den stora världsutställningen i San Fransisco 1915 anordna en större Esperantokongress.

Australien. — Borgmästaren i Port Melbourne har nyligen i därvarande Esperantoförening förklarat sig vilja på allt sätt egga lärjungarna i stadens skolor att medelst Esperanto brevväxla med ungdom i andra länder.

Frankrike. — Vid »Konkurso Michelin», d. v. s. de storartade pristävlingar i Esperanto, som tack vare den världsbekante franske industriidkaren Michelins frikostighet varje år anordnas i Paris, vanns första priset, 2,000 francs, av en ung jur. stud. Gaston Lelarge i Poitiers. — Vid den av talrika utländingar besökta lantbruksskolan i Beaune har Esperanto införts och kurs påbörjats. — De franska turistföreningarnas stora årssammanträde har nyligen hållits i Paris. Från förhandlingarna märkas antagandet av en resolution, vari mötet, med tanke på det internationella hjälpspråkets betydelse för turistväsendets utveckling och den nytta Esperanto redan lämnat på detta område, uttryckt sin önskan, att alla franska turistföreningar arbeta för Esperantos utbredande. Samma beslut har såsom förut meddelats även fattats av de italienska turistföreningarna.

Tyskland. — Leipzigs arbetares Esperantoförening, som f. n. räknar 121 medlemmar, har nyligen öppnat ej mindre än 17 kurser i Esperanto med tillsammans 186 deltagare.

Andra upplagan har utkommit av Nya Testamentet på Esperanto, tryckt av Britiska Bibelsällskapet i London. I Förenta Staterna utkommer inom kort en ny Esperantoöversättning av Nya Testamentet, med godkännande av katolska kyrkan.

Bär Esperantostjärnan!

Kanteto de vagabondo.

Apud la landa vojo estas malgranda altaĵo kun ŝtonoj kaj juniperoj. Sunvarman tagmezon ripozis tie du viroj en malbonaj, polvkovritaj vestoj. Unu el ili estis ankoraŭ juna; lia nerazita barbo ŝajnis kiel mola lanugo sur lia bruniginta vizaĝo. Kuŝante en la mallonga seka herbo li kantis laŭ melodio, kiun li mem faris:

Se vin renkontas la gajeco,
akceptu ĝin kun danko sent'.
Demandu ne pri ĝia speco;
maltaŭgas tiam la prudent'
al gajaj vagantoj tra la mondo.

Ni la plezuron ne rifuzu
se ĝin prezentas la okaz'.
Amuzon senhezite uzu;
ĝi estas en dezert' oaz'
por gajaj vagantoj tra la mondo.

Ni ne atentu la riproĉojn,
ke ne konvenas nia voj'.
Obeu ni la bonajn voĉojn
vokantajn nin al ŝerc' kaj ĝoj' —
malriĉajn vagantojn tra la mondo.

Ne plendu pro ĉesanta ĝojo
sed ĝin restigu en la kor'.
Ĝi povos por alia fojo
esti konsolo en dolor'
al gaja vaganto tra la mondo.

X.

Kion mi scias.

Mi scias knabinon amante
doninte la amon al mi.
Mi scias du helajn lipetojn
lumante nur ĉiam por mi.

Mi scias magneton tirante
ĵen koron la mian al si.
Mi scias du belajn lipetojn
murmurante pri amo al mi.

Mi scias du brakojn tre molajn
kun plej delikatan silkhaŭt'.
Mi scias du manojn tre dolĉajn
malpezajn kiel nub' de somer'.

Kaj tiuj malfortaj braketoj
min ligas per ĉarma ligil'
Kaj tiuj tre belaj lipetoj
min kaptas per dolĉa kaptil'.

Teo.

Carlo Bourlet: Kiel mi fariĝis esperantisto.

(Hur jag blev esperantist.)

Kort före sin förtidiga död skrev Carlo Bourlet, ledaren av den franska Esperantorörelsen och den som mer än någon annan givit det internationella hjälpspråket den säkra grund, det nu vilar på, följande berättelse, vari han på sitt vanliga livfulla, medryckande sätt skildrar början av denna sin bana som Esperantos pionjär, varåt han ägnade de sista åren av sitt liv. Berättelsen, som ursprungligen stått införd i »German-Austria Esperantisto», återgives här dels på Esperanto, dels på svenska.

*

Dum ĉarma kunveno de la Wien'a Esperantista Junularo, mi okaze rakontis »kiel mi fariĝis Esperantisto». La redaktoroj de ĉi tiu gazeto, supozante, ke tiu anekdoto eble amuzos ĝiajn legantojn, petis ke mi ĝin skribu.

Mi obeas.

En la jaro 1900 D-ro Krikortz, sveda esperantisto, vojaĝis Francujon, por tie viziti la tiaman Universalan Ekspozicion en Paris. Post restado en nia ĉefurbo, li rondveturis en nia lando kaj haltis en Dijon.

En la adresaro de francaj esperantistoj (ili tiam estis entute apenaŭ cent-kvindek!) li trovis nur unu nomon de Dijon'ano: S-ro Charles Lambert, profesoro de filologio en la Universitato. D-ro Krikortz, apenaŭ alveninte en Dijon, sin direktis al la loĝejo de la profesoro, kiu lin afable akceptis, sed kiu estis tre embarasata tial, ke li tre malmulte studis Esperanton kaj neniam antaŭe provis ĝin paroli. Kvankam ambaŭ estis multlingvistoj, ili tamen ne povis trovi iun alian lingvon komunan; kaj vole ne-vole ili *devis* uzi Esperanton. La afero bonege sukcesis; kaj tio tiel mirigis profesoron Lambert, ke, kelkan tempon poste, li faris publikan paroladon speciale por rakonti tiun eksterordinaran aventuron.

La kunvenon partoprenis mia malnova amiko Charles Méray, eminenta matematikisto, profesoro en la Universitato de Dijon, korespondanta membro de l' Paris'a Akademio de l' Sciencoj. Li siavice entuziasmiĝis, tiel entuziasmiĝis, ke, kvankam sepdekjara, li tuj lernis

Esperanton kaj iniciatis fervoregan propagandon inter siaj kolegoj.

Mi konstante interkorespondadis pri matematikaj demandoj kun Méray. Tuj post sia konvertiĝo, li komencis enziĝi en siajn sciencajn leterojn laŭdojn pri Esperanto kaj admonojn, ke mi lernu ĝin. Dum ses monatoj mi obstine kontraŭstaris, respondante: »Nu, kara amiko, mi ne dubas, ke tiu lingvo estas tre rimarkinda, ĉar tia klerulo, kiel vi, povas nur interesiĝi pri bonaj aferoj; sed vi ja scias, ke mi estas tiel terure ŝarĝita de diversaj okupoj, ke mi vere ne havas tempon por io nova».

La 1-an de Januaro 1901 mi, kiel kutime, sendis al Méray vizitkarton kun novjaraj bondeziroj. La 15-an de Januaro mi, kiel respondon al miaj tri linioj, ricevis longegan sespaĝan leteron skribitan sur grandega papero per tute malgrandlitera, multlinia, kunpremita skribo. La letero alvenis dum la tagmanĝo. Urgaj aferoj vokis min eksteren, kaj mi transdonis la leteron al mia edzino.

— Jen longega letero de Méray. Terura skribado. Mi ne povas ĉion tion ensorbi! Legu ĝin. Vi diros, pri kio li parolas. Oni ja ĉiam per ses vortoj povas resumi ses paĝojn.

Vespere mia edzino diris:

— Méray parolas pri ia internacia lingvo.

— Ankoraŭ Esperanto!

— Jes, kaj li rakontas mirindaĵojn. Mi volas lerni tiun ĉi lingvon.

— Bone!

Mi kaptis paperon kaj tuj skribis al la adreso donita de Méray por mendi *ĉiujn* lernolibrojn de Esperanto. Jes ĉiujn! Ili estis tri: la Ekzercaro kaj Universala Vortaro eldonitaj en Varsovio, kaj malgranda »Manuel Complet» de Beaufront.

Post du tagoj la plena esperanta biblioteko kuŝis sur mia skribotablo. Mi diris al mia edzino:

— Jen *viaj* libroj!

— Dankon, mi eklegos ilin vespere.

La broŝuroj restis sur mia skribotablo.

Ĉiutage mi kutimas, post la tagmanĝo, ripozi en mia laborĉambro fumante pipon kaj trinkante malrapide tason da kafo, dum unu horeto.

La broŝuroj estis sur mia skribotablo; mi malatente ilin malfermis. Nu! mi pensis, legante la unuajn ekzercojn: Patro kaj frato. — Leono estas besto. — Al leono ne donu la

manon. — Kiu kuraĝas rajdi sur leono? k. t. p., nu! tio ja estas facila! Apud mi troviĝis dika kajero, bindita per nigra vakstolo, en kiu mi kutimis skribi sciencajn notojn. Mi en ĝi skribis la tradukon de tri aŭ kvar paragrafoj de la Ekzercaro.

La sekvantan tagon, je la horo de l' kafo, la broŝuroj ankoraŭ kuŝis sur mia skribotablo kaj la nigra kajero apude. Mi, kvazaŭ por distri min, tradukis ion pli.

La trian tagon la broŝuroj estis ankoraŭ tie.

Kaj tio daŭris longe. Ĉiutage, dum fumado kaj kafferinkado, mi, kun ĉiam pli kreskanta intereso, tradukis novan ekzercon; kaj poste mi retradukis mian francan tradukon esperanten.

Post tri semajnoj mi sciis Esperanton.

Sed mia kara edzino ne ankoraŭ scias ĝin.

Carlo Bourlet.

*

Översättning:

Under ett förtjusande sammanträde i Wiens esperantistiska ungdomsförening, berättade jag händelsevis, »hur jag blev esperantist». Redaktörerna av denna tidning bådode mig då, enär de förmodade att denna berättelse skulle roa dess läsare, att nedskryva densamma.

Jag lyder.

År 1900 reste d:r Krikortz, en svensk esperantist, för att där besöka den dåvarande världsutställningen i Paris. Efter en tids vistelse i vår huvudstad, gjorde han en rundresa i vårt land och stannade så i Dijon.

I adressförteckningen på franska esperantister (de voro då allt som allt knappast hundrafemtio!) fann han endast namnet på en invånare i Dijon, herr Charles Lambert, professor i filologi vid universitetet. D:r Krikortz hade knappast anlänt till Dijon förrän han vände sig till professorn, som vänligt tog emot honom, men som var ganska förlägen därigenom, att han endast föga studerat Esperanto och aldrig förut försökt tala det. Ehuru båda voro kännare av flera språk, kunde de ej finna något annat gemensamt språk, och med eller mot sin vilja måste de använda Esperanto. Saken lyckades utmärkt och detta förvånade så professor Lambert att han någon tid senare höll ett offentligt föredrag särskilt för att få berättta detta ovanliga äventyr.

I mötet deltog min gamle vän Charles Méray, en framstående matematiker, professor vid universitetet i Dijon, korresponderande ledamot av Paris vetenskapsakademi. Han i sin tur entusiasmerades, hänfördes till den grad, att ehuru sjuttioårig, lärde han sig genast Esperanto och igångsatte en ivrig propaganda bland sina kolleger.

Jag korresponderade ständigt angående matematiska frågor med Méray. Strax efter sin omvändelse började han i sina vetenskapliga brev inflika beröm över Esperanto, och uppmaningar, att jag skulle lära mig det. I sex månader motstod jag envist och svarade honom. »Ja, kära vän, jag tvivlar icke på, att detta språk är mycket märkligt, ty en person med din bildning kan endast intressera sig för det som är bra; men du vet ju, att jag är så förskräckligt överhopad med arbete, att jag verkligen inte har tid för något nytt.»

Den 1 januari 1901 sände jag som vanligt ett kort till Méray med nyårsönsknningar. Den 15 januari erhöj jag som svar på mina tre rader ett långt brev på sex sidor, skrivet på stora ark med helt liten, tätlinjig, sammandragen stil. Brevet kom på middagen. Brådskande affärer tvingade mig att gå ut, och jag överlämnade brevet till min hustru.

— Se här ett långt brev från Méray. En förskräcklig skrift. Jag kan icke smälta allt det där! Läs det, så kan du säga sedan, vad han talar om. Man kan ju alltid med sex ord sammanfatta sex sidor.

På kvällen sade min hustru:

— Méray talar om något slags internationellt språk.

— Fortfarande Esperanto!

— Ja, och han berättar underverk. Jag har lust att lära mig det här språket.

— Gott!

Jag tog ett papper och skrev genast till den av Méray lämnade adressen och rekvirerade *alla* läroböcker i Esperanto. Ja, allesammans! De voro tre: »Ekzercaro» och »Universala Vortaro», utgivna i Warschau, och en liten »fullständig lärobok» av de Beaufront.

Två dagar efteråt låg *hela* Esperantobiblioteket på mitt skrivbord. Jag sade åt min hustru:

— Se här har du *dina* böcker!

— Tack, jag skall läsa dem i kväll.

Böckerna blevo liggande på mitt skrivbord.

Jag brukar dagligen vila i mitt arbetsrum en liten stund efter middagen, medan jag röker en pipa och långsamt dricker en kopp kaffe.

Häftena lågo på mitt skrivbord; jag öppnade dem ointresserad. Nå, ja, tänkte jag, då jag läst de första övningarna: Patro kaj frato. — Leono estas besto. — Al leono ne donu la manon. — Kiu kuraĝas rajdi sur leono? o. s. v., ja, det där är ju lätt! Bredvid mig låg ett tjockt häfte, bundet i svart vaxduk, i vilken jag brukade skriva upp vetenskapliga anteckningar. Jag skrev däri översättningen av tre eller fyra paragrafer i »Ekzercaro».

Dagen därpå lågo häftena vid kaffedags fortfarande kvar på mitt skrivbord och den svarta anteckningsboken bredvid. Liksom för att förströ mig översatte jag litet till.

Tredje dagen voro häftena där ännu.

Och så fortsatte det länge. Varje dag översatte jag, under rökning och kaffedrickning, med växande intresse ett nytt övningsstycke, och sedan översatte jag åter min franska översättning till Esperanto.

Efter tre veckor kunde jag Esperanto.

Men min kära hustru kan det ännu icke.

Carlo Bourlet.

Kristnaska balo.

La kristnasko estis pasinta, nova jaro komencis kaj kun tio la ordinaraj kristnaskaj baloj. Dum la aŭtuno mi ricevis lecionojn en dancelernejo kaj krom lerteco en danco mi ricevis multe da konatinoj. Tial mi havis grandan esperon esti invitota al ia kristnaska balo. Kaj ĝuste, kun la poŝto venis unu mateno al mi invitkarto kun la jena teksto:

Elsa kaj Gerda Brandt havas la honoron inviti vin al simpla vespermanĝo en sia hejmo, vendredon la 9:an je la 6:a horo.

Longan tempon mi tenis la karton en la mano. Elsa estis mia kara amikino; kiel multajn fojojn mi akompanis ŝin hejmen el la dancelernejo. La vendredan vesperon mi devis min montri tiel bona kiel eble, ke mi povu gajni la favoron de ŝia patro. Kapitano Brandt estis entuziasma ano de la liberpafista movado

kaj povis ne sufiĉe honori ĝin. Li deziris, ke ĉiuj junuloj apartenu al ia pafista societo aŭ almenaŭ esti tiel bonaj pafistoj, ke ili posedas la bronзан markon por lerteco en pafado.

Imagu, ke li sciis, kia majstra pafisto mi estas. Ĉe la aŭtunaj militekzercadoj mi estis tiel lerta, ke mi ne trafis la tabulon je dudekmetra interspaco! Pensu; se mi iamaniere povus havigi al mi pafistan markon! Mi surpris mian superjakon kaj rapidis al unu el miaj kamaradoj, kiu estis majstra pafisto en la ĝusta signifo de la vorto.

»Jen, mi tre volonte parolus kun vi kelkajn minutojn,» mi diris, kiam la kutimaj salutoj estis faritaj. »Mi ne venus kaj malhelpus vin, se mi ne estus en malbona situacio. Ĉar la vendredan vesperon mi estas invitita al supeo ĉe kapitano Brandt, kaj nun mi tial deziras, ke vi pruntu al mi unu el viaj pafistaj markoj.

En la komenco li hezitis, ĉu li tion farus, sed baldaŭ li malfermis sian kesteton en la skribotablo kaj donis al mi bronзан markon. Vespere en la vendredo je la sesa horo mi iris al la festo. Mi kvazaŭ ricevis pli da estimo por mi mem, rigardante sur mia jako la markon de mia paferteco.

Mi rektigis la korpon kaj la kapon, klarigis la gorĝon kaj eniris en la festan salonon.

Sed . . . Mi preskaŭ volis reiri. Meze kontraŭ la enirpordo sidis S., unu el miaj lernejkamaradoj, sed granda malamiko al mi. Se li vidus mian markon, tio certe tute malbonigus mian aferon. Inter parentezo mi povas preparoli, ke S. estis unu el tiuj, kiuj konkuris kun mi pri la lasta loko en la militaj ekzercadoj dum la lasta jaro. Kiel mi nun savus min? Momenton mi intencis reiri al la antaŭĉambro, alian mi volis per rapida tiro forpreni la markon, sed mi memoris, ke tio estas neeble, ĉar la pinglo estis rompita kaj la marko tial tien — kudrita. Mi rapide kasis la markon per la maldekstra mano, kaj ĉio ŝajnis pasi bone, ĝis oni venis kun limonadoj kaj vinoj. Ankaŭ S. nenion rimarkis, sed ankaŭ li estis, kiel ŝajnis al mi, ĝenita de io. Ni rigardis unu la alian kaj ruĝiĝis ambaŭ. La malbonulo certe trarigardis min, mi pensis. Li estis granda babilemulo, kaj li certe diskonigus, ke mi beligas min per pruntitaj plumoj.

Kiel ĉi-supre estas dirite, oni regalis nin per vino, kaj mi tenis mian glason per la maldekstra mano.

»Havu la bonecon doni tiun ĉi glason al fraŭlino T», la mastro de la festo petis min, donante al mi glason plenan da vino. Nun, unuafoje en la vespero mi estis devigata uzi ankaŭ la dekstran manon. Nun la bronza marko estis videbla, brilante en la lumigita festa salono. La ruĝigo malaperis de mia vizaĝo kaj anstataŭiĝis de paleco. S. ĵetis mirajn rigardojn al mi, kaj ĉiu lia unua embaraseco malaperis.

»Bonvolu doni al mi la botelon, ĉar tie ĝi eble estas bezonata,» diris la ĉiam prizorgema mastro, donante la botelon al S.

Mi vidis, kiel lia mano tremis, kiam li akceptis la botelon. Ŝajnis al mi, ke mi estis veninta en la »sepan ĉielon», kiam mi sur la brusto de S. rimarkis, ne bronзан, sed arĝentan markon! Tiam ni ja ambaŭ estis same grandaj pekuloj, kaj neniu el ni povis riproĉi unu la alian.

Kiam mi vespere hejmeniris, mi sentis min tre kontenta. Nur malkontentigis min, ke la malbonulo S. superis min per sia arĝenta marko. Mi tamen konsolis min per tio, ke la venonta okazo estos la mia, ĉar tiam mi ne havos bronзан markon, sed unu pli belan, nome oran markon.

El la sveda lingvo

E. Adamssan.

Pristagaren.

Översättning från Esperanto.

(Forts.)

— Så vacker världen är, mamma, utbrast han, då han stod vid dörren och tog adjö av henne. — Aldrig förr har den synt mig så fullkomlig, så lockande, så härlig. Det är härligt att leva i en sådan värld som vår, eller hur, mor lilla? Och han gick visslande och sjungande sin väg.

Men på moderns ansikte syntes moln av sorgsenhet. Läpparna logo ej, och ögonen glänste ej längre, ty hennes hjärta tyngdes av tankarna på den förflutna, av mödor och lidanden fyllda tiden och hon ängslades för framtiden, då han, den älskade sonen, skulle lämna henne.

Hon såg sig själv såsom en ung flicka darrande knäböja framför sin far och bönfälla honom att giva sitt bifall till hennes äktenskap med den man, hon älskade och som älskade henne. Hon hörde ånyo hans vreda ord, hans förskräckliga hotelser, hans slutliga förbannelser. Hon smög sig bort från föräldrahemmet in i mörkret och förenade sig med sin älskade, en fattig student vid det närbelägna universitetet. Hon kände kylan av den fallande snön, genom vilken de till häst redo över bergen, bort från hemmet, bort från bekanta, från vänner, från föräldrar.

I minnet framstodo åter de dagar — lyckliga dagar — då de flyttade till den bergsby, där han hade fått plats såsom ingenjör vid gruvorna, och när hon stolt började sköta deras nya lilla hem. För henne framträdde dagarna under det första året, mödosamma visserligen, men fulla av glädje och tillfredsställelse. Och längre fram kommo de ängsalns och väntans dagar, som slutade en natt, då ett litet barn för första gången lät höra sin stämma, och hon visste, att hon var mor.

Och som om det var i går erinrade hon sig den fasansfulla dag, denna dystra dag, då hon stod vid fönstret i den lilla stugan och såg en skara män, som närmade sig, och som mellan sig buro hennes mans lik. Ånyo genomlevde hon dessa dagar, som hon ville men ej kunde glömma, då hon ensam satt i den mörka stugan och gråtande sjöng för barnet, försjunken i smärta, och ingen kom för att trösta henne.

De följande årens upplevelser framstodo för henne, då hon kraftlös, utan vänner, utan hjälp, måste gå och söka arbete för att förtjäna sitt bröd; då hon måste bliva en tjänstekvinna i de rikes hus; då hon måste fullgöra förödmjukande, förnedrande sysslor; då man hånade henne, bannade henne och jagade bort henne, då hon bad om arbete. Och åter var det som om hon hörde gossens gråt, då hon låst in honom i den lilla stugan, medan hon arbetade bort och åter skar henne i hjärtat hans jämmerrop: — Mamma, mamma, lämna mig icke!

Hon skakade som av kyla vid dessa minnen och hennes hjärta blev tungt, men mer smärtsam var den nya tanke, som oroade henne:

— Han skall gå bort, klagade hon.
— Han skall lämna mig! Aek, min Gud, skola mina lidanden aldrig taga slut? Skola ett obevekligt ödes

slag alltid falla på mig? Skall mitt hjärta alltid sönderslitas? Skall vägen ständigt vara mörk och ojämn för mig?

* * *

— Några månader gingo. Sonen talade oupphörligt med modern om den närbelägna tid, då han skulle ge sig ut i stora världen, utan att tänka på, utan att veta, att varje ord var liksom en kniv i hennes hjärta. Hänförd ägnade han sig åt studiet av det nya språk, som han skulle använda i de främmande länderna och modern lärde sig det själv lika flitigt och gjorde samma snabba framsteg.

De blevo båda ännu sparsammare än förut och summan i sparkassan växte så småningom, men aek, så sakta. Och modern, ivrig att hjälpa, gick i hemlighet ut och sökte arbete, i hopp om att kunna förtjäna några ören, för att kunna lägga till den lilla summan.

Fyra kilometer avlägset från den lilla stugan låg en stor vetekvarn, där man sålde och köpte spannmål. Dit gick en dag modern. Framkommen dit bad hon föreståndaren, att han skulle ge henne trasiga spannmålssäckar att laga.

SVIKTANDE under den tunga bördan, buro de hem en stor mängd säckar. Hon gömde dem, så att Robert icke skulle se, vad hon gjorde, och på dagen, när han var borta, lagade och lappade hon dem. Efter tre dagars tröttande arbete hade hon fullgjort arbetet och bar säckarne tillbaks till kvarnen. Föreståndaren betalade enligt övnskomelse och gav henne andra. Hon lade de få erhållna slantarna i kassan, viskande »För hans skull, för hans skull.»

Det första året gick och hälften av det andra. Hans lön blev något större, men ej mycket. Ännu var deras tillvaro beklagansvärd; ännu avhöllo de sig från en mängd nästan nödvändiga saker för att den hopsparade summan skulle växa; ännu lagade modern i hemlighet de grova vetesäckarna och lade de erhållna slantarna till det övriga.

Ständigt fortsättande studiet av det internationella språket, voro de snart bägge skickliga esperantister. Ur den omsorgsfullt förvaltade kassan hade de tagit tillräckligt med pengar att prenumerera på en Esperanto-tidning, och någon gång tilläto de sig att använda några ören till att köpa frimärken för internationell korrespondens.

(Forts.)

Akta

sina skodon för väta, damm och smuts kan ingen. Men just därför är det så ytterst nödvändigt, att använda ett putsmedel, som ger största möjliga skydd åt lädret.

Ett sådant är Ahlgrens Skinn- och Läderbalsam "Nobless", som genom sin konserverande förmåga gör lädret mjukt och smidigt, samtidigt som den högsta glans erhålles utan nämnvärt besvär.

Germana Esperantisto

Duonmonata gazeto por la disvastigo de la lingvo Esperanto

Oficiala organo de Germana Esperanto-Asocio

Eldono A, eliranta la 5an de ĉiu monato, celas la **propagandon de Esperanto** kaj enhavas tiurilatajn artikolojn, en germana lingvo kaj en Esperanto.

Eldono B eliras la 20an de ĉiu monato kaj estas **pure literatura**. Ĝi enhavas ilustraĵojn, konkursojn ktp. kaj estas redaktata nur en Esperanto.

Jara abonprezo por ĉiuj landoj po eldono

Sm. 1,200 (Mk. 2,40).

Postulu nian plenan katalogon!

Eder & Borel G. m. b. H., Esperanto-Verlag
Dresden-A. 1, Struvestr. 40

Bonan kaj agrablan Kristnaskon deziras al siaj amikoj kaj »samideanoj»:

Adamsson, Einar, Gefle.
Andersson, Erik, »
Bolzius, Greta, »
Lindberg, Otto, »
Nilsson, Inda, »
Olsson, Frans A., »
Pehrsson, Hildur, »
Strandberg, Karl, »
Wigzell, E. B., kun edzino, Gefle.
Wahlund, W., »
Örn, A. K., kun edzino, »

Esperantister!

Önska Edra samideaner Sverige runt gott nytt år medelst en annons i Eder egen tidning »La Esperanto»! Kostar endast 25 öre.

HERRAR

ekipera sig bäst och fullständigast hos

Axel Lidholm

Drottninggatan 30 - - GEFLE

Josef Wikströms

Tobakshandel

GEVALIAPALATSET - GEFLE

Thermos-Flaskor 2:50

Lösa glas 1:25

hos

A.-B. Axel Karlstrand

Rikst. 12 27 GEFLE Rikst. 12 27

La Nova Testamento.

Nya Testamentet på Esperanto.

Inb. i klotband med förgyllt snitt
2:— kr. portofritt.

La Esperos red. 3—23, Gefle.

“LA ONDO DE ESPERANTO”

MONATA ILUSTRATA REVUO

(fondita en la jaro 1909).

Ĉiu abonanto de la j. 1914,

krom 12 n-roj de l'gazeto, — ricevos
donace belan Esper. libron:

**Esperanta Poŝtkalendaro por
la jaro 1915.**

»La Ondoj« aperas akurate la 1-an daton,
novstile. Ĉiu n-ro havas 16—24 pag.
Formato 17×26. Bela kovrilo.

Literaturaj konkursoj kun premioj. Port-
retoj de konataj Esperantistoj. Diversaj
ilustracioj. Beletristiko originala kaj tra-
dukita. Plena kroniko. Bibliografio. Nia
lanterno (kontraŭ *Ido*). Amuza fako (kun
premioj). Anekdotoj. Korespondo tut-
monda. (Poŝtk. ilustr.)

Anonco en Koresp. Fakoj—3 respondkuponoj

La abonpagon (2 rubl.=2, 120 Sm.) oni
sendu al librejo »*Esperanto*« (Moskvo,
Lubjanskij proezd, 3, Rnslando) aŭ al
aliaj Esper. librejoj—poŝtmandate, res-
pondkupone, papermone, per bankĉekoj aŭ
per transpag. de Esp. ĉekbanko.

Kiam vi bezonas
viandon, mendu
ĉe

FRANS A. OLSON

Telef. 34 □ GEFLE □ Telef. 34

Central- och Jernvägshotellen

GEFLE

REKOMMENDERAS!

C. J. LINDH

BOK- & DISTRIBUTIONSAFFÄR

S. FÄLTSKÄRSGATAN 19, GEFLE

Rekommenderar sig vid behov av
Böcker, Tidskrifter och Häftesarbeten.

RIKSTELEFON 16 97.

PROVU LA KOPIOKRAJONON

ESPERANTO!

3:— kr. por dekduo. 30 oeroj por unu.

W. WAHLUND, GEFLE

Wickmans Kappaffär

NORRA KUNGSGATAN 7 - GEFLE

Vid Rådhusplanaden.

Kappor o. Promenaddräkter i stort uryal.
Beställningar emottagas o. utföras förstklassigt.

RIKSTELEFON 1391.

Kort Lärobok i Esperanto

för nybörjare av

ALBIN ZACHRISSON

Läroverksadjunkt, Karlstad.

Rekvireras pr kontant hos förf., Karlstad.

PRIS 75 ÖRE.

N. Lundgren

GEFLE - Interurba tel. 151

Kamentuboj por fabrikoj.

Pli ol 700 konstruitaj.

Riparoj dum uzado.

Fulmkonduktiloj estas muntataj.

Propra brikejo en Upsala.

Plej granda firmo por konstruo de
fabrikaj kamentuboj en Skandinavio.

Arĝenta medalo en Stockholm 1897

» » » Gefle 1901

» » » Norrköping 1906

W. WAHLUND

Pappersvaror och skrivmateriel

RIKSTELEFON 17 23 ■ GEFLE

Carl Larssons

FOTOGRAFIATELIER

NYGATAN 34

Rekommenderas!

TELEFON 357

Läroböcker i Esperanto.

Kurs i Esperanto av *G. H. Backman*,
25 öre.

Lärobok i Esperanto, med Esp.-svensk
ordbok av *P. Nylén*, 1:— kr.

Erhållas hos **La Esperos redaktion**,
3—23, Gefle.

La Espero

utgives av Gefle Esperanto-
förening och utkommer i
slutet av varje månad.

Lösnummerpris 10 öre.
Prenumerationspris Kr.
1: 20.

Prenumeration kan ske
dels direkt hos tidningens
expedition, genom återför-
säljare eller på posten.

Återförsäljare önskas på
varje plats! Provision om
flere exemplar tagas!

Prenumerantsamlare er-
hålla 20 öre för varje anskaf-
fad prenumerant, om minst 5
prenumerationsavgifter in-
sändas samtidigt.

Redaktion och expedition:
3—23, Gefle.

Abonprezo ekster Svedujo
1:00 Spesmilo. (12 numeroj).

Specimeno kontraŭ re-
spondkupono. Mendo ĉe
R. Pehrsson, 3—23, Gefle.

Ozarowsky & Pehrssons Bleck- & Plåtslageri

NORRA KOPPARSLAGAREGATAN 15 - GEFLE

TELEFON 188

